

HISTORIA D'IGUALADA

SECCIÓ SEGONA

BATLLIA.—CONCELLERÍA.—GREMIS, ETC.

CAPÍTOL I

BATLLIA: Nominació de batlles.—Entrada d'un nou batlle reyal.—Privilegi de tenir tasca.—Privilegi de la terna per la elecció de batlle reyal.—Los batlles y demés oficials no están exemts de contribucions.—Cort dels batlles en la rectoria.

Nominació de batlles.—Lo batlle era en los pobles lo representant del senyor. Tenia tres oficis: l'un administratiu, per lo qual cobrava ls drets senyorials, com eran la quistia, lluhismes, delmes, etc.; l'altre jurisdiccional, per lo qual administrava justicia y governava en nom del senyor; l'altre militar, per lo qual era chefe de la host, exercíit ó sometent del poble.

CAPÍTOL II

BATLLIA: Compra de la batllia del monestir.—Forma per la elecció de batlle per la vila.—Acusacions contra Arnau Bonet, batlle pòl monestir.—Assessor dels batlles.—Saig ó alguatze (concordia entre ell y la vila).—Sotvegueria.

Compra de la batllia del monestir. Any 1622.—La vila comprà en 1622 la batllia y tota la jurisdicció ó domini, y tots los demés drets que'l monestir de Sant Cugat del Vallés tenia en aquella per la moderada quantitat de 3000 lliures. «*Los asseguro han fet bon negoci,*» deya'l pabordre fra Joseph de Planella als Concellers. Crech que tenia rahó; no perque'l domini del monestir fos pesat per la vila: mil vegades més ho havia estat lo dels Reys: mes ab la redempció feta à tan poca costa, no sols lograva reforçar l'erari municipal ab les rendes que allí cobrava'l monestir, y les que devia cobrarhi y no cobrava per infidelitat dels administradors; sinó que ademés tancava la porta à totes les

CAPÍTOL X

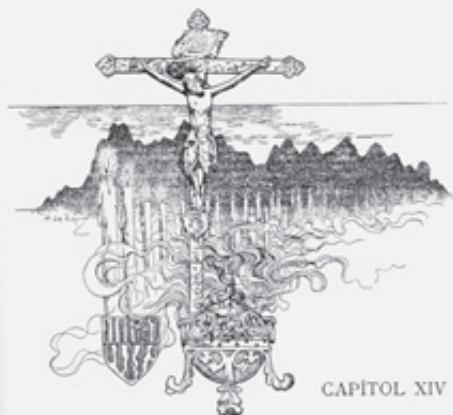
ENERS MUNICIPALS; GASTOS: Escoles.—Nominació de mestre Gramática y Lógica.—Escola rectoral ó eclesiástica.—Contractes de mestre; tarifa d'ensenyança y llibres de text.—Mestre y metge tot en una peça.—Anunci de la obertura de curs: escola major y menor.—Protecció à la escola del comú.—Altres mestre metge.—Notable invitació à concórrer à les escoles.—Capítols concertats ab lo mestre Gabriel Miracle.

Escoles.—La primitiva escola, en Igualada, com per tot Catalunya, degué ésser parroquial. La escola en temps antich era una dependència necessaria de la església parroquial. No hi havia Rector sens escolans. La paraula *escolans* diu ben clarament que eren *alumnos de la escola*. ¿De quina, sinó de la parroquial?

Los escolans, com à ajudants del Rector, havian de saber llegir llatí per cantar en los oficis eclesiàstichs. La escola parroquial era'l primitiu seminari; però sens excloure als qui no pretenían més que la instrucció per les necessitats ordinaries de la vida individual y social ó civil.

Trobarem una sola referencia sobre la escola rectoral en los documents de que anám à passar revista.

Nominació de mestre; Gramática y Lógica.—Any 1341.—Lo document més antich que trobo sobre les escoles es lo següent, que vaig à copiar traduhintlo del llatí. Los Sindichs (després anomenats Concellers) son los qui nombran mestre:

CAPÍTOL XIV

Lo Sant Crist d'Igualada.—Lo prodigiós subur de sanch.—Edificació de la capella del Sant Crist.—Incendi del comaril salvantse la sagrada imatge.—Lo terçor centenari del Sant Crist.—Solemne ofrena del timbal del any vuyt, à la sagrada imatge.

Lo Sant Crist d'Igualada.—*Antecedents.* Inseguint la costúm, en lo chor de la parroquial vella d'Igualada hi havia una antiga imatge de Jesucrist crucificat, de tres palms d'alçada la figura, y set palms de llargada la creu. Era de fusta, y, ademés de servir pèl chor, ahont ordinariament estava, servia per les professions de pregaries y per la del Dijous Sant. (V. Apénd. EE.)

Servi, donchs, segons costúm, en la professó que's feu al vespre del Dijous Sant del any 1590: y com aquesta sortia de la església de Sant Agustí y en ella acabava, en la església del monestir quedà la imatge del Sant Crist tota aquella nit, y fins à la matinada del Divendres Sant, en que fou portada pèl sacristà, da la parroquial à la capella del Roser, per ésser allí adorada del poble, segons costúm de tots los

LA HISTÒRIA D'IGUALADA DE MN. JOAN SEGURA, UN LLIBRE MODERNISTA

PAU LLACUNA I ORTÍNEZ

LA IGUALADA DE PRINCIPIS DE SEGLE XX

Durant la primera dècada dels segle XX, Igualada es recupera de les conseqüències de la crisi industrial i demogràfica que havia patit en la segona meitat del segle XIX. La indústria cotonera i adobera es modernitzen i comença a funcionar la indústria del gènere de punt.¹

Aquest ressorgiment repercuteix a la ciutat en projectes de millora: el servei d'aigua a domicili, la construcció del mercat cobert i de l'escorxador, un servei de clavegueram, l'inici del projecte per tenir una xarxa servei d'electricitat, la creació de la xarxa telefònica i el primer reglament per a servei d'higiene especial i vigilància de la prostitució, que va ser un dels primer de tot l'Estat. D'aquest començament de segle és la inauguració de la primera sucursal a Catalunya de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi.

Paral·lelament a aquesta situació, la ciutat experimenta també un seguit d'iniciatives socials i culturals: la primera sessió de cinema en color, la instal·lació d'una escola racionalista a l'estil de la de Ferrer i Guàrdia, la creació del primer club ciclista de la ciutat, la creació de la primera colla sardanista, etc. Un dels fets més importants de l'època van ser, sens dubte, els actes organitzats per commemorar el centenari de la batalla del Bruc (1908).

1. Equip 5, *Igualada 1900 – 1910*. Igualada, setembre/octubre 1984 (catàleg de l'exposició del mateix nom).

També són d'aquests anys la revista literària *Alboradas*, la segona època de la revista *El Ateneo* i les revistes d'humor com *Gatzara*, *El Bisturi* i *Joves Tristos*. Un cas singular és el de la publicació *Stelo Kataluna*, revista editada en esperanto.²

Un del fets més destacats de l'època va ser l'organització, per iniciativa de Pere Borràs i Estruch,³ de l'exposició de Belles Arts instal·lada a l'Ateneu Igualadí, l'any 1907 i dins els actes de la Festa Major. S'hi van poder veure quadres de Casas, Urgell, Tamburini, Gallofré, Berga, etc.

Arquitectònicament, l'inici de segle és el moment en què s'introdueix el modernisme, un estil que, per primera vegada a la ciutat, trobem no solament en edificis de caire sumptuari, sinó també en els que estan destinats als afers més quotidians.

El primer edifici de propietat particular d'estil modernista data del 1900,⁴ però cal dir que també es van construir dins aquestes característiques edificis tan significatius per a la ciutat com ara l'Escorxador o el mercat cobert de carn, anomenat també «la Pajarera».

2. Per tot el que fa referència a les publicacions periòdiques d'Igualada, vegeu M. Teresa Miret i Soler, *La premsa a Igualada (1808?–1982)*, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983.

3. Pere Borràs i Estruch (1887–1953), artista i impulsor d'activitats culturals. M. Antònia Bisbal i Sendra i M. Teresa Miret i Solé, *Diccionari biogràfic d'igualadins*, Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, 1986, p. 39-40.

4. Cal Valls, Rambla de Sant Ferran, 48, obra de l'arquitecte Joan Alsina i Arús.

El modernisme va tenir altres vessants importants a Igualada, com l'interiorisme, la pintura amb Gaspar Camps i les arts gràfiques, de les quals parlem tot seguit.

LES ARTS GRÀFIQUES MODERNISTES A IGUALADA

La vida de les arts gràfiques a Igualada comença el 1832, amb la instal·lació de la primera impremta a la ciutat.⁵ Podem dir que, en els seus inicis i fins i tot en el període que ara estudiem, la seva producció estava, bàsicament, encarrilada a cobrir les necessitats de la població. Els seus impresos no van tenir una projecció exterior. Així i tot, van rebre les influències externes tant d'impremtes com d'artistes.

Una de les primers mostres del modernisme és el Programa de Festa Major de l'any 1902, editat per l'Ajuntament i imprès per la Impremta Abadal. En aquest programa trobem la utilització d'un tipus de lletra molt propi de l'època anomenat «Grotesca Fantasia».⁶

La influència modernista en les arts gràfiques igualadines presenta tres períodes: la inicial (1902–1903), la de plenitud (1904–1908) i un llarg període de manteniment-decadència (1909–1917). Pertanyent al període de plenitud, és quan trobem l'edició de la *Història d'Igualada*.

5. Ignasi Colomer, *Xilografies de Ca l'Abadal*, obra inèdita dipositada al CECI.

6. El tipus de lletra «Grotesca Fantasia», de la casa Neufville, és utilitzada a Igualada exclusivament per la impremta Abadal. L'ús d'aquesta lletra ocuparà tot el període modernista, malgrat que quan es fa servir més és en el primer decenni del segle XX.

LA HISTÒRIA D'IGUALADA DE MN. SEGURA⁷

Aquesta obra remarcable neix quan mossèn Joan Segura i Valls s'ofereix a l'Ajuntament d'Igualada, desinteressadament, per ordenar i escriure la història de la ciutat. L'Ajuntament li accepta l'ofertament en la sessió del dia 11 de febrer de 1897.⁸ Joan Bas i Jordi,⁹ un gran aficionat a la història local, va ser el gran inspirador i mecenes d'aquesta iniciativa, que en part va sufragar ell mateix i en part va ser finançada per subscripció popular. La *Història* es va imprimir a Barcelona entre el 1907–1908, per part de l'Estampa Eugeni Subirana.¹⁰

L'obra té dos volums: el primer tracta de la història política de la ciutat de forma cronològica i consta de 94 capítols, amb un total de 687 pàgines; el segon conté temàticament els costums, la història religiosa, els gremis, etc.; consta de cinc seccions dividides en diversos capítols i té 470 pàgines. Ambdós volums fan 215x140 mm.

7. Joan Segura i Valls (Santa Coloma de Queralt, 1844–1909), historiador. Va estudiar al seminari de Vic i es va ordenar sacerdot el 1868; va exercir un cert temps la vida parroquial i després fou beneficiat organista de la seva vila natal. L'any 1879 va editar la *Historia de la villa de Santa Coloma de Queralt*, que va ser el principi de la sèrie de treballs i monografies històriques que formen el cos principal de la seva producció. La *Història d'Igualada* la va escriure entre 1897 i el 1907, any de la publicació del primer volum. Va ser acadèmic corresponent de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. www.encyclopedia.cat.

8. Gabriel Castellà i Raich, «Mossèn Joan Segura», a *Miscellanea Aqualatensia*, Igualada: CECI, 1949, p. 24.

9. Joan Bas i Jordi (Igualada 1863–1936), historiador i gran amant de la cultura, col·leccionava tota publicació, llibre o fullet que fes referència a Igualada. L'any 1908 va presidir la comissió organitzadora de l'exposició històrica de la guerra del Francès. Era un gran defensor de la participació igualadina en la batalla del Bruc. Va ocupar diversos càrrecs polítics i va ser regidor de l'Ajuntament (M. A. Bisbal, M. T. Miret, *Diccionari biogràfic d'igualadins*, cit., p. 29).

10. El primer volum es va editar el 1907 i el segon el 1908.

UN LLIBRE MODERNISTA

Una de les característiques del llibre modernista amb relació al de l'època precedent es troba en la manera de concebre la pàgina. S'alleugereix, té un tractament compacte del text, no el divideix en dos columnes i la compaginació barreja el text i la il·lustració.¹¹

Més concretament, i en aplicació d'aquests criteris, en la *Història d'Igualada* la pàgina presenta tres tipus de compaginació: hi ha les que tenen la il·lustració a l'inici de capítol, les que s'ofereixen com a cloenda i les que no en tenen. Evidentment, nosaltres parlarem dels dos primers casos.

En les pàgines d'inici de capítol, podem trobar tres formes de repartir l'espai: a) la col·locació horitzontal de la il·lustració amb forma de vinyeta sobre el text, la qual cosa implica una separació entre les dues masses: il·lustració i text; b) la forma d'ela, la més usada: suposa la integració d'una massa en l'altra i és emprada per quasi tots els il·lustradors; i c) la forma de pont, més simètrica, utilitzada pels autors més realistes, però que suposa també la integració del text i de la il·lustració. Diguem també que, en els de cloenda, és col·locada al mig de la pàgina, tancant el text.

L'anàlisi del llibre es basarà en les il·lustracions i els seus autors.

LA COBERTA I LES IL·LUSTRACIONS¹²

A la coberta hi trobem un escut d'Igualada i el títol del llibre, amb una compaginació asimètrica, col·locant l'escut en la part superior esquerra, mentre que el títol es troba a la meitat, però al cantó dret. En les lletres que formen el títol hi

trobem el tipus «Grotesca Secessió», caràcters que sols trobarem a la portada.¹³

Pel que fa a les il·lustracions, són les que marcaran l'estil del llibre. En total en tenim 265. D'aquestes, 155 estan en el primer volum i 110 en el segon. No vol dir que aquestes 265 siguin totes diferents, ja que l'obra consta de 87 il·lustracions «tipus» que es van repetint indistintament en cada volum, i algunes fins i tot es repeteixen en els dos volums.

Així, del total de les 87 «tipus», 37 es repeteixen en els dos volums, 14 solament es troben en el primer i 36 sols en el segon. Per tant, en el primer volum hi ha un total de 51 il·lustracions «tipus», mentre que en el segon volum n'hi trobem un total de 73.

QUADRE RESUM D'IL·LUSTRACIONS TIPUS PER VOLUM

	ORIGINALS	REPETITS	TOTAL
Primer volum	14	37	51
Segon volum	36	37	73

D'aquest 87, 48 serveixen per a inici de capítol, mentre 39 es col·loquen a manera de tancament.

TEMÀTICA

La concepció de la il·lustració modernista, com ja hem dit, crea un estret lligam entre el text i la imatge. Hi ha, doncs, una relació entre la temàtica del llibre i les seves il·lustracions. En aquest cas, com que és un llibre d'història, els gravats faran referència a indrets, escuts i al·legories que s'esmenten al text, ja siguin de la ciutat o dels seus voltants, amb les temàtiques següents: vistes d'Igualada, vistes de la comarca, vistes de poblacions diverses, al·legories, heràldica i de complement.

11. Eliseo Trenc Ballester, *Les arts gràfiques modernistes a Barcelona*, Barcelona: Ed. Gremi d'Indústries gràfiques, 1977, p. 37-38.

12. Quan parlem de la coberta, ens referim a l'edició rústica.

13. És el segon tipus de lletra que s'utilitza a Igualada amb característiques modernistes i molt semblant a la «Grotesca Fantasia». Pertany també a la casa Neufville i la trobem en exclusiva a la impremta Poncell.

IL·LUSTRACIONS PER TEMÀTIQUES	
Vistes d'Igualada	24
Vistes poblacions de la Comarca	34
Vistes d'altres poblacions no comarcals	8
Al·legories	6
Complements	3
Heràldica	12
Total	87

En les vistes d'Igualada hi trobem vistes panoràmiques de la ciutat, ponts, molins, places, carrers i edificis. En les comarcals hi ha vistes de Jorba, Copons, la Torre de Claramunt, Rubió, la Poble de Claramunt, etc.

En les vistes de poblacions no comarcals, tenim 8 il·lustracions en les quals hi ha dos grups temàtics: l'un, el de les vistes generals, i l'altre, els interiors d'edificis, com ara claustres, sales, portes, etc. En aquest apartat hi ha les il·lustracions més repetides en tota l'obra, concretament la vista de Sant Cugat del Vallès i el pati de la Generalitat. És en aquest grup temàtic on es fa més evident l'enllaç entre el text i la il·lustració, en un afany de concebre la pàgina com un tot.¹⁴

D'al·legories en tenim sis que podem agrupar en les que fan referència al sometent i a la seva acció en la guerra del Bruc, les de la Verge i una del Sant Crist d'Igualada. Aquesta darrera, juntament amb la que fa referència a la batalla del Bruc i obra de Gaspar Camps, són les que més es repetiran posteriorment en altres publicacions.¹⁵

En les 12 il·lustracions amb temàtica heràldica s'hi representen els escuts de Catalunya, dels Cornet, dels Cardona, etc. Quasi tots aquests tenen acompanyament a manera de garlanda trencant una mica la simetria que en si mateix comporta

14. E. Trenc, *Les arts gràfiques modernistes...*, p. 66.

15. S'utilitzaran entre altres en el programa de les jornades del Centenari del Bruc de l'any 1908 i en el Carnet-Guia del XVI Congrés de la Federació Catalana-Balear de l'any 1913. Uns anys més tard, el 1919, el gravat del Sant Crist s'utilitzarà com a capçalera del *Full Dominical*.

un escut. Aquesta ornamentació és de tipus floral, encara que també hi podem trobar altres elements com llibres, segells, lacrats, etc.

Com a il·lustració de complement considero aquelles que no es poden relacionar directament amb un text. Generalment són de tipus floral i sols una té representacions humanes.¹⁶

AUTORS

Hi ha set artistes que signen les il·lustracions, unes d'anònimes, unes altres de signades amb les inicials «L» i «C» i una d'atribuïda a l'antiga impremta Abadal. Els il·lustradors són: Gaspar Camps, Eduald Canibell, Albert Pahissa, Jaume Llongueras, Jaume Pahissa, Jaume Figuerola i Alexandre de Riquer.

NOMBRE D'IL·LUSTRACIONS PER AUTORS ¹⁷	
AUTORS	NÚMEROS GRAVATS
Gaspar Camps	42
Eduald Canibell	9
Albert Pahissa	7
Jaume Llongueras	7
Jaume Pahissa	6
Anònim	5
J. Figuerola	4
«C»	3
«L»	2
Alexandre de Riquer	1
Impremta Abadal	1
Total	87

16. Si bé els gravats en aquesta obra són tots originals, en aquest apartat hi trobem el que acompanya l'índex d'il·lustradors en el segon volum i que ja havia estat utilitzat en el llibre *El Crepúsculo*, il·lustrat per Gaspar Camps.

17. Els autors estan ordenats de més a menys gravat en l'obra. Tot i que no vull donar-ne l'autoria com a certa, és lògic pensar que l'inicial «C» correspon a Gaspar Camps i la «L» a Llongueras.

QUADRE DE TEMÀTICA PER AUTORS												
	G. Camps	E. Canibell	A. Pahissa	J. Llongueras	J. Pahissa	Anònims	J. Figuerola	«C»	«LL»	A. Riquer	I. Abadal	Total
Vistes d'Igualada	2	7	6	3	1		2		2		1	24
Vistes Comarcals	23	2	1	1	4		2	1				34
Vistes d'altres poblacions	8											8
Al·legories	3			2						1		6
Complements	1					2						3
Heràldica	5			1	1	3		2				12
Total	42	9	7	7	6	5	4	3	2	1	1	87

Gaspar Camps.¹⁸ És l'il·lustrador que n'hi té més, i possiblement va ser qui va dirigir el projecte gràfic del llibre. De les 42 il·lustracions, 27 són de principi de capítol i 15 de cloenda. Va dissenyar dos tipus d'il·lustració per iniciar capítol: els que tenen forma rectangular col·locada sobre el sumari, i d'aquest tipus n'hi trobarem 3; i les que tenen forma d'ela ajaguda, amb un total de 24. En aquest segon tipus, la il·lustració baixarà cap al text intentant fer un tot amb el sumari i l'enunciat.¹⁹

Un altre punt a tenir en compte de l'estil de Gaspar Camps és el seu decorativisme: recordem que d'ell s'ha dit que era «*El rival català de Mucha,*

que no dubtà en plagiar».²⁰ El decorativisme trençarà la imatge realista com a simple reproducció fotogràfica. N'és un exemple el gravat de Sant Cugat del Vallès.²¹

Les il·lustracions de cloenda de capítol es poden dividir en dos grups: les que tenen el tema central dins una circumferència i les que presenten formes diverses. Pel que fa a les primeres, observem el trencament de la circumferència per la imatge mateixa o bé per la seva decoració. En són exemples el gravat on es veu el castell d'Òdena²² i el del campanar de la Tossa de Montbui,²³ el primer sense decoració i el segon amb decoració floral.

Estilísticament, podem dir que Gaspar Camps, en aquestes il·lustracions, té una tendència més realista que no pas decorativista, tot i que aquest autor pertany al modernisme més influenciat per l'*art nouveau*.

18. Gaspar Camps (Igualada, 1874 - Barcelona, 1942), dibuixant i pintor. Es va formar a l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera i a l'escola de Llotja de Barcelona, on va ser deixeble d'Antoni Caba. Va viure amb Salvador Alarma a París (1892-95), on va ser deixeble d'A. W. Bourguereau, B. Constant i J. P. Laurens. Com a il·lustrador (*Album Salón*, 1898-1904) es va fer ressò de l'estil modernista d'A. Mucha. Establert novament a París i també a Tolosa de Llenguadoc, es va dedicar al cartellisme, gènere en el qual va excel·lir. Com a pintor, va conrear un realisme anecdòtic, sovint proper a l'*art pompier*. www.encyclopedia.cat.

19. Vegeu el gravats «Vista de Calaf», a *Història d'Igualada*, vol. 1, p. 496 i 190.

20. E. Trenc, *Les arts gràfiques modernistes...*, p. 62.

21. *Història d'Igualada*, vol. 1, p. 33.

22. *Ibidem*, p. 63.

23. *Ibidem*, vol. 2, p. 145.

Eduald Canibell.²⁴ D'aquest autor, bàsic en el modernisme gràfic català, tenim 9 il·lustracions, i totes elles es troben en el segon volum. Temàticament, són vistes de ciutat; set d'Igualada, dues de la comarca. Formalment utilitza dues maneres: l'una, la que ja hem vist en forma d'ela i l'altra, que anomenarem pont, és a dir, aquell que baixarà cap al text per un cantó i per l'altre, deixant al mig l'espai per al títol, el número del capítol i el sumari. N'és un exemple el dibuix del convent del Caputxins.²⁵ Una constant d'aquest autor és que les il·lustracions són realistes, quasi fotogràfiques, amb un emmarcament de línies paral·leles i poca decoració.

Albert Pahissa. Es tracta d'un estil molt realista, que utilitza diferents formes tant la d'ela com la de pont o allargassats, introduint-hi alguna decoració de tipus floral, sempre bastant pobra i de complement, com la vista general d'Igualada.²⁶

Jaume Llongueras.²⁷ Deixeble de Riquer, està per tant influenciat per la línia simbòlica del modernisme gràfic. Totes les il·lustracions d'aquest autor porten una decoració de tipus floral molt simple. Dins aquesta tipologia, citarem la vista del Bruc, imatge realista, asimètrica, simbòlica.²⁸

Jaume Pahissa.²⁹ És definit com un autor fidel a l'estètica realista. Formalment, podem veure com l'autor té una voluntat asimètrica en les representacions, que executarà no introduint-hi elements florals, com podíem veure en altres autors, sinó fent un trencament dels límits de l'emmarcament allargant el dibuix cap a l'escrit (il·lustració de les muntanyes de Montserrat).³⁰

Jaume Figuerola. Deixeble d'Eduald Canibell, hi té un total de 4 il·lustracions. És un autor realista, exempt de decoració.

Alexandre de Riquer.³¹ Autor simbolista, i potser el representant més important dels dibuixants modernistes, té una sola il·lustració en la *Història d'Igualada*. Entroncant amb la línia general de l'autor, el gravat correspon al grup de les al·legories, en aquest cas al Sant Crist d'Igualada.³² És segurament la il·lustració més lliure de les que hem comentat fins ara, sense emmarcaments; la il·lustració comença i acaba en ella mateixa. La composició general està presidida per unes línies sinuoses fines (el fum i les siluetes de les muntanyes de Montserrat), que s'alternaran amb les verticals (Cirís i la Creu). És un dels dibuixos més aconseguits de l'obra i també un dels que fuig més de les característiques realistes que marquen el conjunt gràfic del llibre.

24. Eduald Canibell (o Canvell) i Masbarnat (Barcelona, 1858–1928). Es va iniciar com a il·luminador de naips; més tard va fer de caixista i impressor tipògraf i va estudiar a l'escola de Llotja de Barcelona. Va col·laborar en la fundació de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques (1876). Va organitzar l'Exposició del Llibre Català (1906) i va publicar la *Bibliografia Medical de Catalunya* (1918). www.encyclopedia.cat.

25. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 386.

26. *Ibidem*, vol. 1, p. 78.

27. Jaume Llongueras i Badia (Barcelona, 1883–1955), pintor i decorador. Germà del músic Joan Llongueras. Va estudiar a Llotja. Va viure la primera etapa de la seva vida professional, entre el Modernisme i el Noucentisme, a Terrassa i a Barcelona. També va exercir com a il·lustrador i exlibrista. www.encyclopedia.cat.

28. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 639.

29. Jaime Pahissa i Laporta (Barcelona, 1846–1928), dibuixant il·lustrador i paisatgista. Autodidacte, va rebre lliçons de Martí i Alsina. Va pintar la capella de l'Hospital Clínic de Barcelona i va fer diversos retrats de catedràtics. Va tenir un gran virtuosisme en els jocs de llum i ombra. www.encyclopedia.cat.

30. *Història d'Igualada*, vol. 1, p. 86.

31. Alexandre de Riquer i Inglada (Calaf 1856 – Palma de Mallorca 1920), dibuixant, pintor i poeta. Fill de Martí de Riquer, marquès de Benavent. Va estudiar a Manresa, Besiers i Tolosa de Llenguadoc. Havent retornat a Barcelona, va seguir els cursos de Tomàs Padró i d'Antoni Caba a Llotja. El Modernisme va reivindicar la igualtat entre l'art industrial i les anomenades belles arts i va voler embellir tot l'entorn de l'home: Riquer va ser el millor representant a Catalunya d'aquest corrent. Va encarnar l'ideal preraphaelita: l'artista, l'artesà i el poeta reunits en un mateix home. www.encyclopedia.cat.

32. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 218.

Altres il·lustracions. Com ja hem dit, el llibre té algunes il·lustracions que no estan signades, que hem comptabilitzat com a anònims. Per l'estil i la composició podem pensar que són de Gaspar Camps, ja que en algunes hi trobem similituds: en trobarem un exemple comparant els dibuixos de l'antic escut de la ciutat i el del castell de Tous.³³

Finalment, esmentar el dibuix que hem tipificat com a «Vista d'Igualada» però que realment es tracta d'una imatge de la dansa tradicional igualadina, avui desapareguda, anomenada la Patera.³⁴ Aquesta il·lustració, que no té cap element modernista, sembla que és una xilografia feta a mitjan segle XIX i que s'atribueix al mestre gravador Joan Abadal i Casalius.³⁵

CONCLUSIONS

Condicionats potser pel contingut de l'obra, els gravats tenen en la seva majoria una tendència realista, que no dubtem de qualificar de fotogràfica, més encara quan de moltes d'aquestes il·lustracions se'n conserven avui encara les fotografies que van servir de model.

Cap autor no trencarà aquest gust realista; com a màxim hi trobarem un decorativisme que envoltarà el gravat. Així, l'obra, si bé es pot emmarcar dins el corrent modernista, no pertany a un modernisme eufòric-simbòlic (pensem que en Riquer sols n'hi té una), sinó més aviat a un modernisme conservador.

Cap autor no renuncia a l'aspecte sumptuari de l'obra per una creativitat més personal. Els autors els podem agrupar en tres grups: a) els que utilitzen decoració floral, igualant quasi els conceptes imatge realista-decoració; b) els que tenen

la il·lustració realista com a part més important, relegant a un segon terme la decoració floral; i c) els que no utilitzen decoració floral. Un representant del primer grup és Gaspar Camps; en el segon hi trobarem Canibell, Llongueras i A. Pahissa; i en el tercer, Figuerola i J. Pahissa. En un grup a part caldria situar Alexandre Riquer.

En definitiva, podem afirmar que l'obra tendeix, encara que no d'una manera eufòrica, a col·locar-se en el corrent en voga en aquells moments: el modernisme.

33. *Ibidem*, vol. 1, p. 108 i p. 130.

34. La Patera era un ball tradicional parlat, que es representava per Corpus i que escenificava la lluita entre moros i cristians.

35. I. Colomer, *Xilografies de Ca l'Abadal...*, cit.

PAU LLACUNA I ORTÍNEZ (Igualada, 1952). Llicenciat en Història de l'Art i gestor cultural, és el director executiu de Fira Tàrraga i el tresorer de la Coordinadora de Ferias de Artes Escénicas del Estado Easoñol (COFAE). És autor de diverses obres sobre el patrimoni igualadí.